

20.12.2016

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta: naispareja ei saa syrjiä julkisen terveydenhuollon hedelmöityshoidoissa

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pyysi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa tutkimaan, oliko terveydenhuollon asiakasta syrjitty, kun häneltä oli evätty mahdollisuus hedelmöityshoitoihin julkisessa terveydenhuollossa. Valtuutettu myös pyysi lautakuntaa tutkimaan olivatko yliopistosairaaloiden johtajaylilääkärit syyllistyneet yhdenvertaisuuslaissa kiellettyyn syrjivään menettelyyn antamalla sairaanhoitopiireilleen määräyksen, jonka perusteella tietyt potilasryhmät, kuten itselliset naiset tai naisparit, suljettiin kokonaan pois julkisen terveydenhuollon hedelmöityshoidoista. Lisäksi valtuutettu pyysi lautakuntaa kieltämään vastaajia jatkamasta tai uusimasta syrjivää menettelyä sekä asettamaan uhkasakon kiellon tehosteeksi.

Johtajaylilääkärien yhteisen linjauksen tarkoituksena oli ollut resurssien riittävydestä huolehtiminen. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta piti julkisen terveydenhoidon resurssien riittävyden turvaamista sinänsä hyväksyttävänä tavoitteena yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetulla tavalla. Hyväksyttävä tavoite ei kuitenkaan vielä yksinään oikeuttanut erottelua, vaan lisäksi lautakunnan oli arvioitava, olivatko tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot olleet välttämättömiä yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetulla tavalla.

Asiassa ei ollut selvitetty, etteikö julkisen terveydenhoidon resurssien riittävyden takaamiseksi olisi ollut valittavana keinoja, jotka eivät olisi merkinneet minkään ryhmän syrjintää. Yhdenvertaisuusvaltuutettu oli esimerkiksi esittänyt kaikkien hedelmöityshoitoa tarvitsevien ohjaamista hoitoon. Resurssien riittävyden varmistamiseksi ei siten olisi ollut välttämätöntä sulkea kaikkia naispareja seksuaalisen suuntautumisensa perusteella kokonaan hedelmöityshoitajien ulkopuolelle. Sen vuoksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, ettei vastaajien tässä asiassa käyttämä keino sinänsä hyväksyttävänä tavoitteen saavuttamiseksi ole ollut yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetulla tavalla oikeasuhtainen. Erityisen moitittavaa menettelyssä oli ollut lautakunnan mukaan se, että terveydenhuollon asiakkaalta oli evätty hedelmöityshoito, vaikka hän oli hankkinut hoidossa tarvittavat sukusolut omalla kustannuksellaan.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että johtajaylilääkärien tulee toiminnassaan noudattaa yhdenvertaisuuslakia siten kuin lakia on perustuslaissa turvatut perusoikeudet ja Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet huomioon ottaen tulkittava. Hedelmöityshoitajien piiriin kuuluvia ryhmiä rajattaessa ei voida menetellä yhdenvertaisuuslaissa tarkoitetulla tavalla syrjivästi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi johtajaylilääkärien antaneen sairaanhoitopiireilleen syrjivän määräyksen ja kielsi heitä jatkamasta syrjintää. Lautakunta myös katsoi, että asiakasta oli syrjitty tämän seksuaalisen suuntautumisensa perusteella, kun häneltä oli evätty kokonaan julkisen terveydenhuollon hedelmöityshoidot. Lisäksi lautakunta katsoi johtajaylilääkärien laiminlyöneen velvollisuutensa edistää yhdenvertaisuutta yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta asetti kieltopäätöksensä ja määräyksensä tehosteeksi kullekin asiassa vastaajana olevalle sairaanhoitopiirin johtajaylilääkärille 30 000 euron suuruisen uhkasakon.

20.12.2016

Tapausseloste on kokonaisuudessaan julkaistu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan internet –sivuilla:
http://yvltk.fi/fi/index/materiaalit/tapausselosteet_3/tapausselosteet2016_1.html

Lisätietoja: Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pääsihteeri Juhani Kortteinen
p. 0295 150151, sähköposti: juhani.kortteinen@oikeus.fi

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on valtioneuvoston nimittämä itsenäinen ja riippumaton oikeusturvaelin. Se valvoo yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain noudattamista yksityisessä toiminnassa sekä julkisessa hallinto- ja liiketoiminnassa. Työelämää koskevat kysymykset eivät kuulu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan muutoin kuin tasa-arvolain soveltamisalalla.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaan ei kuulu yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvat asiat, eikä uskonnon harjoittaminen.

Asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi se, johon syrjivä menettely kohdistuu, taikka yhdenvertaisuusvaltuutettu. Myös yhdistykset voivat saada hakemuksen vireille lautakunnassa asianomistajan suostumuksella. Tasa-arvolain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa asian voi saattaa lautakunnan käsiteltäväksi vain työmarkkinoiden keskusjärjestö tai tasa-arvovaltuutettu.

Lautakunta ei ota tutkittavaksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa vireillä olevaa asiaa.

Lautakunnan tehtävänä on antaa oikeussuojaa niille, jotka ovat kokeneet tulleen syrjityksi tai tulleen syrjintään liittyvien kiellettyjen vastatoimien kohteeksi.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voi kieltää jatkamasta tai uusimasta syrjintää tai vastatoimia ja asettaa päätöksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon ja tuomita sen maksettavaksi.

Lautakunta voi määrätä asianomaisen ryhtymään kohtuullisessa määräajassa toimenpiteisiin yhdenvertaisuuslaissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi. Se voi myös vahvistaa osapuolten välisen sovinnon.

Lautakunta ei voi määrätä hyvitystä tai muuta korvausta maksettavaksi.

Lautakunta voi antaa myös lausunnon yhdenvertaisuuslain tai tasa-arvolain soveltamisesta tuomioistuimen, yhdenvertaisuus- tai tasa-arvovaltuutetun tai muun viranomaisen taikka yhdistyksen pyynnöstä.

Lautakunnan päätöksistä voi hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Hakemuksen käsittely lautakunnassa on maksutonta, ja sen toimituskirjat ovat maksuttomia. Muista oikeudenkäyntikuluistaan asianosaiset vastaavat itse.

Lisätietoja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta:

<http://yvltk.fi/fi/>

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta
PL 27
FI-00023 Valtioneuvosto

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan sähköposti: yvltk@oikeus.fi